

1. Oorlog 14-18 te Lissewege in het Liber Memorialis.

Van 1903 tot 1920 was Aloysius Vandepitte pastoor te Lissewege. Op pagina 78 van het Liber Memorialis wijdt hij enkele beschouwingen aan de oorlog en de Duitse bezetting. Uit alles blijkt dat deze beschouwingen slechts na de oorlog werden neergeschreven. Zoals in vele oorlogen en vele parochies deelden pastoor en onderpastoor niet steeds dezelfde mening. Onderpastoor Lagae was berucht voor zijn donderpreken, waarin hij collaborerende prominenten aan de kaak stelde.

Zo was er op zekere dag een koekebak-feestje geweest, waarop ook Duitse officieren aanwezig waren. Waar of niet, doch deze koeken zouden gebakken zijn met bloem van "tkomiteit". De volgende zondag vroeg Lagae de beminde gelovigen allemaal eens goed hun catechismus uit te pluizen, want hij wist wel dat men zijn vijand moest beminnen, doch of men ook koeken moest bakken voor zijn vijanden, daar twijfelde hij aan. Hij wees daarbij een van de voornaamste burgers van de parochie aan. Misschien ligt hierin en in nog andere anekdoten als deze de reden te vinden waarom E;H. Lagae, begin 1918, het verblijf op zijn parochie verboden werd.

Verteld werd dat pastoor Vandepitte niet zo vijandig stond tegenover de bezetters; dat hij zeer rijk was en veel bezittingen in Duitsland had. Dit laatste konden we niet controleren en lijkt ons twijfelachtig.

Hier volgen zijn notities uit het Liber Memoriales:

Na de oorlogsverklaring van Duitsland tegen België op 4 augusti 1914 hebben in oktober de eerste Duitse soldaten de brugge aan de overzet komen bezetten. (Herdersbrug? Of is bedoeld aanlegsteiger bij de overzet?) Vier dagen voordien waren de Belgische troepen, die van Antwerpen kwamen, en hier drie dagen verbleven waren, van Lisseweghe vertrokken naar Oostende en van daar naar 't

IJzergebied, alwaar zij de aanvallen van de Duitschers ondergingen, en weerhielden, tot dat zij in zegenrijken tegenaanval zoals de Franschen, Engelschen, Amerikanen, enz. weder over de IJzer kwamen om België vrij te maken: in deze zegetocht vertoonden zich de eerste Belgische patrouilles in Lisseweghe op 19.10.1918.

Duitsche troepen hadden gedurende dezen vierjarigen oorlog inkuartiering genomen in de huizen en de scholen van Lisseweghe, omtrent gestadig van 300 tot 600 mannen, gewoonlijk van 23.10.1914 tot 18.10.1918, 's avonds. Na hunnen aftoch die eene ware, doch voorzichtige vlucht was, deden zij de bruggen springen van aan Zeebrugge tot aan de haven van Brugge en aan de Oostendsche vaart, om niet te snel te kunnen achtervolgd worden door hunne vijanden.

(Het verwondert ons dat de pastoor het hier niet heeft over het "wegdrijven" van de weerbare mannen onder de burgers, noch van het opeisen der paarden. Zo werd mijn vader samen met Edmond Desmedt en nog anderen voor de terugtrekkende Duitsers opgedreven. Zij kwamen tot Eksaarde en konden daar ontsnappen). (Zie hierover dr. Jos De Smet in Rond de Poldertorens I, nr 4, p 12)

De Duitsche troepen die in Lisseweghe lagen wisselden zich buertelings bij compagnies of bataillons af, de eenen van de Yzer of van de Soume of van elders komende, of daar naartoe geleid wordende, na 1 week of 1 maand; bij uitzondering waren sommigen korteren tijd, anderen langeren. De eerste Duitsche troepen die hier langst bleven waren flinke matrozen, die trachten de gunsten van de bevolking te winnen: tot in den zomer van 1915 was hier nog geen enkele boete opgelegd: 't gevaar voor de zeden was daardoor bijzonderlijk voor de jonge dochters zoveel te grooter: groote losbandigheid scheen uit van de 3 eerste maanden inkuartiering.

(Zo erg moet dit nu ook weer niet geweest zijn. Wij hebben ons oer te luisteren gelegd en konden slechts een geval laten aanwijzen, van een vrouw, die een kind had van een Duits soldaat. Wat ons echter verwondert is dat de pastoor hier andermaal niets vermeldt over de verplichte controle op venerische ziekten van herbergiersters en hun dochters, iets wat bij de betrokkenen nogal wat kwabloed zette en aanleiding gaf tot het sluiten van een paar herbergen.)

Wat de vrijheid van godsdienst aangaat; deze scheen goed gehouden te worden de eerste jaren, maar van in 1917, kwam er verbod van hoogere overheid, voor ons volk van in de kerk te blijven den zondag van kwart voor 7 (Belgische tijd). Dit verbod was niet regelmatig maar onregelmatig, omtrent alle 14 dagen,

soms meer, soms min, en zo onvoorziens, dat het soms maar aan den pastoor kenbaar gemaakt wierd, of van Zeebrugge tot hier afgekondigd dan zaterdag in den vooravond. Den zondag nadien moest de 1ste mis één uur vroeger gezongen worden dan naar gewoonte, dus om zes uur in den winter in plaats van om zeven uur. Natuurlijk kon er dien zondag van wiechten geen spraken zijn en demis kon maar door de helft der menschen, die gewoonlijk in de vroegmis tegenwoordig waren, bijgewoond zijn; dat begrijpt men te beter als men denkt dat wij hier de Duitse uur moesten volgen; en 's winters als 't 8 u. was, was 't voorgaandelijk in Belgisch 7 u. en 's zomers als 't 8 u. was, was 't voorgaandelijk in Belgisch 6 u. Zonder reden te zeggen noch aan hun, noch aan den E.H. Pastoor wierd den E.H. Onderpastoor Lagae op 't einde van januari 1918, door de Duitse overheid verplicht Lisseweghe te verlaten en naar Brussel te gaan verblijven. Enkel nadat Zeebrugge-kerk ingestort was door een vliegbom en dat E.H. pastor Bouquet met algemeenheid zijner parochianen vandaar wegging wierd het toegestaan, dat E.H. Lagae voor den tijd van zijne afwezigheid mocht vervangen worden. Dit duurde tot den wapenstilstand van 11 9bre 1918. (Een ander hand schreef bij: Hij werd vervangen door E.H. Gheerebaert, die nadien naar Leuven gezonden wierd en later leeraar werd in het St. Lodewijkcollege.)

Tot hier het Liber Memorialis. Er blijven echter nog talrijke vragen en onopgeloste raadsels i.v.m. deze oorlog. Als kind hoorde iedereen wel eens toespelingen op feiten en gebeurtenissen. Daar niemand ze ooit openbaar heeft durven maken of erover publiceren, zullen ze wel de grijsheid van het verleden ingaan. Wie hoorde niet allusie maken op de "Spisenschüle", op getrukeerde en compromiterende foto's? Wie dergelijke dingen wel weet, doet er best aan ze op te schrijven. Ze moeten niet noodzakelijk (best niet!) gepubliceerd worden, tenzij een honderdtal jaren na de dood van alle betrokkenen.

Zo beschikken we momenteel over de Memoires van onderpastoor F. Caullet (1875-1889) die ons heel pittoreske en pittige détails mededeelt over de politieke strubbelingen en de schooltijd van 1870 te Lissewege. Dit is echter voor binnen een paar jaar.

Johan Ballegeer.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX